

DOI 10.36074/logos-13.12.2024.072

МУЗИЧНИЙ СЛУХ ЯК КЛЮЧОВА ОСОБЛИВІСТЬ НАВЧАННЯ У ЗВО ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 025 МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

Симонян Віталій Вікторович¹

¹ доктор філософії, асистент кафедри музичного мистецтва

Мукачівський державний університет, УКРАЇНА

ORCID ID: 0000-0002-3338-2960

Сучасні тенденції розвитку музично-педагогічної освіти диктують свої вимоги до процесу підготовки майбутнього викладача музичного мистецтва. В пріоритеті інструментально-виконавської та вокально-хорової підготовки здобувачів вищої освіти важливим аспектом постає потреба в підготовці висококваліфікованих спеціалістів, здатних до активної навчальної діяльності.

За твердженням М.Малахової, професійний розвиток музичного слуху музикантів у закладах вищої освіти мистецького спрямування залежить від написання музичного диктанту, який активно впливає на здатність швидкого запам'ятовування та відтворення того чи іншого музичного тексту [1: 76].

З огляду на доробки наукових досліджень ми знаємо, що музичний слух прийнято поділяти на відносний і абсолютний. Звідси, вартує уваги позиція М. Терлецького проте, що *відносний* слух забезпечує певні висоти даних звуків тільки після попереднього зіставлення їх з еталоном, що вже прозвучав [2: 60], або ж *абсолютний* слух подібних еталонів не потребує: він має змогу встановити висоту звуку одразу, без будь-якого попереднього порівняння.

В ході вокально-хорового та оркестрового музикування важливим умінням здобувача-музиканта виступає компетентність відображати як власне бачення, так і виконавський задум партнера, що, в свою чергу, дасть можливість виокремити єдиний виконавсько-художній зміст, який призведе до єдності у фразуванні, збалансованості у звучанні та чіткої темпо-ритмічної організації виконання музичного твору і втілення художнього образу.

Для вокально-хорового мистецтва виконавцю можливо розвинути музичний слух за наявного уміння добре розвивати виконавську майстерність – чітко та точно відтворювати звуковисотне інтонування.

Основою *мелодичного слуху* є уміння до інтервального та інтонаційного сприйняття музичної тканини та відтворення вокально-хорової партитури відповідного типу голосу або ілюстрування оркестрової партитури на відповідному музичному інструменті. *Гармонічний слух* – здатність сприйняття музичні партитури по вертикалі, уміння чути та розрізняти акордові співзвучності, які за необхідності можна відтворити голосом чи на інструменті. Для успішного розвитку гармонічного слуху здобувачеві необхідно: систематично та послідовно поєднувати голоси хорових партій (сопрано, альт, тенор, баритон бас) або оркестрових груп (дерев'яної, характерної та основної мідної груп) по горизонталі, програвати мелодію окремо без акомпанементу, уявляючи звучання усієї гомофонногармонічної фактури внутрішнім слухом, здійснювати детальний гармонічний аналіз музичної тканини в повільному темпі за фортепіано.

Основною характеристикою *поліфонічного слуху* є здатність впізнавати і відтворювати декілька мелодичних ліній, які викладені в однієї чи кількох хорових партій або оркестрових груп, що звучать одночасно. Можливість здобувачеві розпізнавати не тільки звуковисотне положення нот, але й об'єм та їх окрасу (забарвлення) прийнято називати – *тембровим слухом*.

Зважаючи на чисельну кількість голосів у хорі чи ансамблю, або певних груп в оркестрі на досить велике різноманіття інструментів та їх тембральних характеристик великого мішаного оркестру, здобувачі, будучи учасниками репетиційного процесу, мимовільно розвивають свій тембральний компонент музичного слуху, збагачуючи особистий тембрально-звуковий асоціативний ряд.

Під поняттям *внутрішнього слуху* ми розуміємо здатність здобувача до відтворення нотного тексту як окремої його частини, так і твору в цілому, без участі хорової партії голосу або інструменту, тобто завдяки гарній уяві. Тобто здатність здобувача до «перед прослуховування» внутрішнім слухом має наступні складові. *Абсолютним слухом* ми називаємо здатність музиканта-фахівця розпізнавати будь-яке звуковисотне положення ноти без попереднього порівняння її з будь-яким вихідним звуком. За твердженням М. Малахової, абсолютний слух може бути пасивним, таким, що виявляє висоту, базуючись на тембрових критеріях, та активним, який передбачає здатність людини не лише розпізнавати, а й відтворювати задану чи записану висоту [1: 76].

Вокальний слух представляє собою вищу форму розвинутої музично-вокальної культури слуху, яка включає в себе здатність сприймати та аналізувати всі аспекти звучання вокального голосу, враховуючи його технічні та художньо-музичні можливості. Необхідно, щоб музичний слух виконавця

ABSCHNITT 23.
PÄDAGOGIK UND BILDUNG

був досить тонким і гнучким, здатним до постійного розвитку і вдосконалення в процесі спілкування з інструментом і музикою.

Ефективність формування розвитку музичного слуху у процесі виконавсько-педагогічної майстерності серед здобувачів вищої освіти слід активізувати на заняттях з фахових дисциплін, що залежить від педагогічно виправданого вибору викладачем методів та прийомів навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Малахова М. О. (2019). Студентський інструментальний ансамбль: технологія командної інтерпретації художнього образу музичного твору. *Освітологічний дискурс*, 3 – 4 (26–27), 100–109.
- [2] Палаженко О. П., Пастушок Т. В. (2024). Музично-слухова увага музиканта-духовика і її виховання. *Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя*, 16, 59–69.